

עורך „העולם הזה“ מדווח על רשמין מאולם הכנסת האם זה חטונב

בנעצם?

היינו של חייל קרבי במילחמה הם מסכת ארוכה של שיעמום וחוסר-מעש, המופסקת מדי פעם על-ידי תקופות קצרות של פעילות קיצונית ונרגשת. החיים הפלמנטריים דומים במיקצת לתיאור זה. מרחף עליהם ענן כבד של שיעמום ותיסכול. אך מדי פעם יש שעה של פעילות נרגשת. זוהי התשובה לכל השואלים אותי, מאז שחזרתי לכנסת, איך אני מרגיש שם, או מה אני בעצם, עושה שם. במשך רוב הזמן אני מתוסכל. נראה לי שישבתי שם היא ביזבון משוע של זמן ומרץ נפשי. ואז, לפתע, קורה משהו — הכרעה גורלית כמו בעניין עונש-המוות, ויכוח מעניין על בעייה חשובה, או סתם התמודדות מרתקת עם יריב — והמאמץ נראה ככדאי.

שמואל טוירדאנו: לא ניתנה תשובה לשאלה ה' נוספת.
שרי-החקלאות אריאל שרון: השאלה הנוספת אינה ראויה אפילו לתשובה.

מי ילך לפסיכיאטר?

כאשר מטפל פסיכיאטר באדם, שיש לו בעיות נפשיות, הוא נוכח לדעת כי האיש עלול לסכן את הציבור בנהיגתו בכלי-רכב — האם הוא חייב להודיע על כך לשלטונות?

זוהי שאלה מרתקת. ההיגיון השיטתי אומר: בהחלט כן. הודעה כזו יכולה להציל חיי-אדם, וגם את חייו של האיש המופרע עצמו. ואמנם, השר חיים לנדאו כלל מיצוה זו בהצעת-החוק ארוכה לתיקון פקודת התעבורה. רוב הנואמים עליה חייבו את הרעיון. הם הופתעו כשהתנגדתי לכך בתוקף. דעתי הייתה כי שר המיצוה יוצא בהפסדה. אם יידע אדם מופרע כי פנייתו לעזרת פסיכיאטר או פסיכולוג

שאלה נוספת

הנה, למשה, דוגמה לסוג האחרון. התמודדות עם אריק שרון. הדבר בא דווקא בשעה המשעממת ביותר בכנסת: מתן תשובה לשאלות.

ליום זה קצת פחות משעמם מאשר בתקופת כהונתי הקודמת, כי בינתיים נעשתה בעניין זה רפורמה. זוהי אחת הרפורמות המעטות שהיו בכנסת בשנים האחרונות. היא קובעת שאין השר חייב לקרוא בקול רם, מעל הדוכן, את תשובתו לשאלתה, אם בעל השאלתה אינו נוכח באולם. מכיוון שרוב בעלי השאלות אינם טורחים להופיע, עוברות רוב התשובות ישר לפרוטוקול, ועין אדם לא תשנף אותן.

במיקרה הנדון היו חילופי-דברים משעשעים ואופייניים. כלהלן:
שאלתה מס' 3579

הכריזהכנסת אורי אבנרי שאל את שרי-החקלאות:

בראיון עם כבוד השר, ששודר בליל-שבת, ה-23 במאוס 1979, אמר כבוד השר דברים שנשמעו כעידוד למתנחלים בגדה המערבית לבצע פעולות בלתי-חוקיות, כאותן שר ביצעו מתנחלי עופרה ברמאללה. כן השתמע מהם שהשר מעודד את המתנחלים לצבור נשק.

בקטע אחר של הדברים איים כבוד השר, כי התנגדות תושבי הגדה לחווה-השלום עם מצריים עלולה להביא עליהם אסון לאומי מסוג זה שאירע ב-1948, והדברים מתפרשים כאיום בגירוש המוני מן הארץ, או ביצירת תנאים שיביאו לבריחה המונית.

אני מתכבד לשאול:
(1) מה היה הנוסח המדויק של דברי השר בשני קטעים אלה של הראיון?
(2) האם מסכים כבוד השר לפירוש הנ"ל של הדברים?
(3) אם לא — כיצד מפרש כבוד השר את דבריו?
(4) האם דברי השר מבטאים את עמדת הממשלה בשני נושאים אלה?

תשובת שרי-החקלאות אריאל שרון:
(1) אבקש לפנות לרשות-השידור, ודאי יאותו לתת לך הנוסח.
(2) אינני עוסק בפרשנות.
(3) איני מפרש.
(4) מציע שתבקש ממוכריה-הממשלה עמדתה בנושאים אלה.

היו"ר בנימין הלוי: שאלה נוספת לחברי-הכנסת אורי אבנרי.

אורי אבנרי: האם אני למד מהתשובות שהשר אינו יודע מה הוא מדבר, ואינו זוכר מה הוא דיבר? (השר אריאל שרון אינו עונה).

השר לנדאו
האם ילך הנהג לפסיכיאטר?

מהחין לפרוטוקול

עולה להביא לאובדן רשיון-הנהיגה שלו, הוא עלול לוותר על הטיפול.

לעתים קרובות קשה לאדם מופרע או חולה-נפש להתחיל בטיפול, אם אין מאשפוזם אותו בכוח. מעטים הסיכויים שיוגע בכלל לידי פסיכיאטר, אלא אם כן הוא משתכנע שיקבל עזרה במצוקתו. האם יש טעם בחוק שיפעל בכיוון ההפוך, המערער את אמון החולה ברופאו וההופך את הפסיכיאטר לאויב בעיני המטופל?

ואיזו תועלת תצמח לחברה אם חולל-ירוח לא יפנו כלל לפסיכיאטרים, וימשיכו להתהלך ברחובות (ולנהוג בי מכוניות) בלא טיפול?

יצחק יצחקי וכמה ח"כים אחרים קמו ותמכו בדעתי זו, והחל ויכוח מעניין. גם סיעת של"י התפלגה, כאשר מאיר פעיל תומך בהצעה שהתנגדתי לה.

אף מילה מיוכח מעניין זה לא זכתה בפירסום בעתונים. עיקר הצעת-החוק של לנדאו היתה העלאה דראסטית של קנסות התעבורה, עד 150 אלף לירות. התנגדתי גם לכך באופן קיצוני. לדעת מומחים רבים (העולם הזה 2176) עונשים דראסטיים אינם משפרים את התנהגות הנהגים. הצעתי תחת זאת להעמיד את הטלוויזיה לרשות הסברה עניינית של גורמי התאגדות, לבטל את כל המיסים על מזגני-האוויר במכוניות, לחייב את כל האוטובוסים והמוניות בהתקנת מזגנים, להנהיג חינוך לנהיגה בבית-הספר התיכון, ועוד.

הזכרתי לשר לנדאו (קראתי לו בשם „גונדר אברהם“, כינויו המחתרתי) שגם מפקד הכוחות הבריטיים בארץ בימי המנדאט, הגנרל סר אוולין יו בארקר, נכשל כאשר ציווה על חייליו „להכות את היהודים במקום היחידי הכואב להם — בכיסם“.

הוויכוח, שהתנהל באולם כימעט ריק, בהעדר כל העיתונאים, היה מעניין למדי. ח"כ אגודת-ישראל יהודה מאיר אברמוביץ, אשר ירש את מקומו כלוחם למען חגורות-בטיחות, הציע לחייב את הנהגים לחגור חגורות אלה גם בעיר, אצל לנדאו, כך נסתבר, הבעייה העיקרית היא הגבלת המהירות בכבישים — הצעה שגם לה אני מתנגד. מאיר פעיל, לעומת זאת, חייב את רוב הצעותיו, בסוף הייתי הח"כ היחידי שהצביע נגד העברת ההצעה לוועדה.

הצרה היא שהכנסת אינה מסוגלת להתמודד ברצינות עם בעיית הקטל בדרכים. כי זהו נושא המפתח לדמוגיה זולה, בעוד שאינו מעורר להתעמקות רצינית. כלי-כך קל לבכות את „הרצח בכבישים“, לגדף את הנהג הישראלי הנוראי (וכל אחד מתכוון, כמובן, לזולתו), לתבוע את קריעתו לגזרים. קל גם להציג תוכנית מבדיקה לפיתרון. אבל קשה מאד לטפל בבעייה ברצינות, באופן ענייני ואחראי, אשר יביא לתוצאות.

השר שרון

האם השר אינו יודע מה הוא מדבר?

בנושא זה, שופכת איתון של מילים ודמעות, והכל נשאר כמו שהיה. שר הולך ושר בא, ותכניות מרהיבות עולות ונשכחות, והנהג כמינהגו נחג.

מצלמות וגוים

כאשר רנה הכנסת בטלוויזיה, האולם תמיד מלא. כל אחד מבין כי הטלוויזיה תבוא לצלם ויכוח על הטלוויזיה, ומי לא ירצה להצטלם?

בוויכוח כזה, מובטח גם „ויכוח סוער“, כאשר חברי הכנסת ממטירים זה על זה קריאות-ביניים וזעמות, מתוך תיקוה שהמצלמה תפנה אליהם ותצטת אותם, לשימחת בני-המישפחה והשכנים.

כך היתה גם הסערה סביב הדחתו של מוטי קירשנבאום. הרבה רעש, „הכנסת סערה“, והתוצאות — אפס. חייקה גרוסמן הציתה את הבעייה נאמנה, השר זבולון המר גילגל את עיניו כלפי מעלה בהבעה של סבל וקריאה לעזרת האל, וטומי לפיד, שישב ביציע, נראה כנהנה. רק כאשר קרא מאיר פעיל את עצומת-המחאה של עובדי הטלוויזיה, נראה לפיד פחות מאושר.

כעבור כמה שעות, לעומת זאת, דמה האולם לבית קברות. המישה ח"כים, וביניהם אני, נימקו הצעות לסדר-היום בעניין הוצאת-החורג של חביב אלקאניאן, מי שהיה ראש הקהילה היהודית בטהראן. נראה שהנושא אינו מעניין, כי שאר הח"כים והעיתונאים לא כיבדו אותו בנוכחותם.

גם על דיונים מסוג זה רובצת קללה. יש שיגרה קבועה: מדברים על השואה, מעלים את זכר שישה המיליונים, ומתארים את מצוקת היהודים המסויימת שדנים בה (בברית-המועצות, בסוריה, באתיופיה, ועכשיו באיראן) כהמשך ישיר לאושוויץ. הכל פשוט, כל המליצות בדקות, אפשר לשכפל את הנאומים מראש במכונת-שיכופול.

הסיעות הסודיות

רגילים לחלק את הכנסת בין „יונים“ ו„נעצים“. אך ההרכב האמיתי שלה מסובך הרבה יותר.

יש בכנסת מעין סיעה יונית-ליברלית. אין שום תיאום בין חבריה, וגם אין ביניהם הידברות מוקדמת על שיטות פעולה. אך יש מעין תיאום אוטומטי. בין חברי סיעה זו הייתי מוגה את דויד גלס ואברהם מלמד מהמפד"ל, יוסי שריד ממיפלת-העבודה, מרדכי ירשובסקי משי"י, שולמית אלוני מר"צ, חייקה גרוסמן ממפ"ם (כשאינה כבולה על ידי שיקולים מיפלגתיים), מאיר פעיל ואני. כימעט בכל הוויכוחים, על מיגוון רב של נושאים, אנחנו מוצאים את עצמנו באותו הצד של המיתרס.

ממול נמצאת סיעה דומה, החוצה גם היא מחיצות מיפלגתיות מקובלות. זוהי הסיעה הניצית-קנאית-לאומנית-דתית, הכוללת ח"כים כמו גאולה כהן ומשה שמיר, חיים דרוקמן ויהודה בן-מאיר, בנימין הלוי ויגאל הורביץ, וחבריהם במיפלגות האחרות.

בין שתי סיעות-לא-סיעות אלה נמצאת המאסה הגדולה של חברי-כנסת, אנשי הליכוד, המערך ושרידי ד"ש, הי פועלים לפי מצב-הרוח, רוח-הרחוב ושיקולים של כדאיות. אין זה מראה מרהיב.

החלוקה לפי הרמה האישית מדכאת עוד יותר. בכל כנסת היתה חלוקה בין כמה אנשים אינטליגנטיים, הרבה אנשים בינוניים, וכמה סגלים גמורים, שאיש לא ידע בדיוק איך הגיעו לשם.

בכנסת הנוכחית הופר האיוון. מיספר האנשים האיני טליגנטיים ובעלי-הרמה הצטמצם עד להחריד. מיספר הבינוניים גדל, אך בעיקר גדל מיספר הכסילים — אנשים שאתה יודע מראש שאין להם אף מילה אחת של טעם להגיד על כל נושא שהוא בעולם. (בין הבינוניים יש רבים שיש להם מומחיות כלשהי לפחות בנושא אחד, ועל נושא זה הם יכולים להגיד דברייטעם.)

מי הוא מי? זהו אחד מפילאי הכנסת: אין על כך חילוקי-דעות. מכיוון שהח"כים מבלים ביחד הרבה מאד שעות, ושומעים זה את זה עד בוש, קיימת ביניהם הסכמה גמורה על רמתו של כל אחד מהם. אילו היה מישו מעביר בחשאי שאלונים עם שמותיהם של 120 הח"כים, היה מוצא כי על כל ח"כ יש הסכמה בין 119 עמיתיו.

אורי אבנרי